

Не залишає байдужим і оповідання «Вишневий цвіт». Тут йдеться про те, як стара жінка врятувала дівчинку Машу, що потрапила в полон. Ця дівчина виявилась її родичкою. У бабусиній хатині цвіла вишнева гілочка, як символ непереможності і сили. Чоловіча дружба і самопожертва, мужність і порядність — це теми інших оповідань Станіслава Маринчика — «Партизанська пам'ять», «Рукавички», «Бабине літо». У них типові персонажі, прості сюжети, зрозуміла мова, захоплюючий виклад.

До першої збірки нашого земляка ввійшли також вірші: «Перше побачення» (1955), «Співає сніг», «Замріявся я...» (1960), «Зимового ранку» (1965), «Надвечір'я», «Мати» (1970), «Я вже дід» (1985). Останній вірш «Береза коси зеленаві...» написаний в 1995 році і присвячений солдату-переможцю, тому:

«хто над світом
звитяги прапор підійняв,
хто вже ніколи не залишить,
солдатських незабутніх лав».

Хочеться сказати кілька слів і про кіносценарії Маринчика. Вони розповідають про наших сучасників, що плідно працюють як на колгоспній ниві («Версти Олександра Тири», «Вірність»), так і творять прекрасне на радість нащадкам. «Співець рідного краю» — про скульптора Василя Пилиповича Швидченка, «Творець незвичайного» — про Миколу Яковича Піщенко, уміельця-кераміста з Ічні, Герой кіносценарію «Людина і дерево» — член Спілки художників України, різьбяр по дереву Антон Штепа.

Всі ці люди — дійсні особи, що живуть і творять на нашій чернігівській землі.

Хочеться вірити, що Станіслав Маринчик незабаром порадує нас новими творами здобутками, адже дебют його можна вважати вдалим.

Наталія ВЕРЕНЯ.

ЩЕ ОДНА МАЛОВІДОМА СТОРІНКА

МИНУЛОЇ ВІЙНИ

Закінчилась друга світова війна. Багато було написано художніх та документальних творів про цей страшний час. У книжках розповідалось про діючу армію, про партизанський рух, про підпілля та про роботу в тилу.

Але про один бік лихоліття намагались не згадувати зовсім або згадувати мимохідь.

Не всі в той час змогли евакуюватись у глибокий тил. І багато юнаків та дівчат нашої країни було насильно вивезено на примусові роботи до фашистської Німеччини. Не обійшло це тяжке випробування і молодь нашого краю.

Чернігівщина була окупована німецькими загарбниками у вересні 1941 року. П'ятдесят тисяч молодих чернігівців стали невільниками. Різня їм дісталась доля: деякі з них стали оstarбайтерами, працювали у бауерів, на заводах, дехто потрапив до концтаборів та тюрем, інші згоріли у крематоріях.

Та не хотіли змиритися з тим, що відбулось, молоді наші земляки. І в Німеччині вони шукали шляхи для боротьби проти фашизму: руйнували обладнання, тікали з таборів, брали участь в Русі Опору.

І добре, що багато імен цих людей повертаються із забуття, про них почали говорити і писати. Саме їм присвячена художньо-документальна повість Якова Ковальця «На Україну повернись», яка вийшла у Чернігові в 1995 році.

Яків Феофанович Ковалець відомий в нашій області журналіст. Він народився 20 грудня 1946 року в селищі Талалаївці на півдні Чернігівщини. Закінчивши з відзнакою філологічний факультет Сумського педінституту, вчителював, працював у районній газеті, очолював лекторську групу обкому комсомолу. Нині — завідувач відділу патріотичного виховання газети «Гарт». Прозові та поетичні твори Я. Ковальця були надруковані у альманасі «Вітрила», колективних збірниках, журналах України, Польщі, Чувашії. Він автор книжок «Зірниця тривоги», «Не розлучаються двоє», «Росте тополя у Чернігові», «Стрічка на кубанці», «І вони оживуть» та ін. Підготував до друку публіцистично-дослідницьку книгу «Сіверський слід», збірку віршів про складну драматичну долю України «Веретено». У співавторстві із Л. Студьоновою написав книгу нарисів про Чернігівське підпілля «Заклинання сліду».

Єдиний від України журналіст Яків Ковалець взяв участь у відзначенні 50-річчя визволення в'язнів Бухенвальду. Він був там разом з колишніми в'язнями цього концтабору, такими, як А. Д. Шабель, І. Й. Смик, І. Є. Баранов, О. М. Шедько та іншими. Вони й стали ще раніше героями його повісті «На Україну повернись».

Зі сторінок цієї невеликої, більш ніж скромно оформленої книги, звучать голоси цих людей. А. Шабель, голова обласної організації борців антифашистського опору, член президії Української Ради, в'язень 3-х фашистських таборів розповідає про створення у Чернігові обласної організації колишніх в'язнів концтаборів, борців антифашистського опору, про установчу конференцію цієї організації.

Далі ж колишні в'язні розповідають про те, як їх силоміць вивозили до Німеччини, яких знущань та поневірянь вони зазнали, та не скорилися, знаходили в собі сили боротися, шкодити ворогу на кожному кроці, хоча це їм і дорого коштувало. Вони чудом залишилися живими, перенісши на собі всі страхоття катівень гестапо та концтаборів.

У заключному розділі «Нескорена околиця» автор книги розповідає про повстання у Яцівському концтаборі на околиці Чернігова. Це важливо, бо багато чернігівців не знають про цю сторінку життя свого рідного міста.

У канву прозового твору органічно увійшли й поетичні рядки із циклу «Останній автобус на Бухенвальд». Вони не стали тут зайвими.

Але дещо недоречним здається в цій книжці — цитування офіційних документів про виплату компенсаційних платежів громадянам колишнього СРСР, про пенсії в'язням фашизму. Можливо, цей матеріал і потрібен, але його краще було б помістити в додатку до повісті.

Безсумнівно, ця книга являє певний інтерес для тих, хто вивчає історію Великої Вітчизняної війни на Чернігівщині.

Лариса ЧУДОВСЬКА.

КОНВАЛІЇ ЛЮБОВІ

В осінньому Чернігові, де все частіше дають про себе знати холодні, сірі дощі, запахом конваліями поезії про кохання. А розцвіли вони, світлі і чисті, в новій поетичній збірці відомого чернігівського поета Василя СТРУТИНСЬКОГО «Ожина з твоєї долоні». Вабить очі силует молодої, стрункої, довгокосої жінки, винесений на титульну сторінку книги.

Ожино, моя оживино!
Тебе оживиною зву.

Невже ще є такі розкішні коси в українок, невже ще її величність Любов не загубилася у нашому житті-хаосі, де все знецінюється? Ні! Стверджує поет — любов жива і вічне її джерело — це жінка.

Краплина теплоти — це Ти,
Струмочок доброти — теж Ти,
І річка швидкоплинна — Ти.
І море — Ти,
яке не обійти.

Отож «Ожина з твоєї долоні» — це поетичний гімн любові і жінці. А цілющим джерелом для ліричного героя віршів залишається перше кохання.

...Сповіді іренія гірка,
Мов розкаїгла гілка
приморожена:
Справжню я любов усе шукав —
А знаходив
першої
продовження.

Ліричний герой прагне почуттів високих і любові небуденної, бо

...Чоловіки прагнуть глибокого вогню
кохання,
Щоб спалахнути яскравіше,
І потім довго
не оберталися
на попіл.

Який же ідеал жінки бачиться поету? А відповідь він дає цими поетичними рядками:

Стрічаються жіночі душі,
мов глибоко земля,
Де вогонь.
Невичерпний.
Вічний.